

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain muuttamisesta (HE 33)

Hallituksen esityksellä on tarkoitus antaa välttämätöntä kansallista lisäsääntelyä koskien EU:n yhteisen kalastuspolitiikan valvontaa ja seuraamusjärjestelmää koskevaa asetusta muuttamalla yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta vuonna 2014 annettua lakia. Kyseistä asetusta muutettiin 9.1.2024 voimaantulleella Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/2842 (muutosasetus). EU:n muutosasetuksella on sen tultua kokonaisuudessaan sovellettavaksi merkittäviä vaikutuksia merellä tapahtuvaan kaupalliseen ja vapaa-ajan kalastukseen sekä kalakauppaan. Kansallista lakia pitää tällöin myös päivittää huomattavasti suuremmilta osilta kuin nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä tehdään.

Vaikka muutosasetus tulikin voimaan 9.1.2024, sen soveltaminen alkaa porrastetusti neljänä ajankohtana: 9.1.2024, 10.7.2024, 10.1.2016 ja 10.1.2028. Tässä hallituksen esityksessä on tarkoitus antaa teknisluonteista täydentävää lainsäädäntöä kahteen ensimmäiseen soveltamisajankohtaan liittyen. Nyt esitettävät muutokset mahdollistavat EU-lainsäädännön noudattamisen 10.1.2026 saakka.

Laki yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta koskee kaupallista kalastusta merellä sekä kalakauppaa. Nyt esitettävillä muutoksilla ei ole vaikutuksia vapaa-ajan kalastajiin eikä kalakauppaan.

Selostus muutoksista:

- Sallittua poikkeamaa koskevaa säännöstä muutettiin muutosasetuksella ja sitä koskien säädettiin uusi vakava rikkomus. Kansalliseen lakiin otetaan vakavien rikkomusten yhteyteen viittaus uutta vakavaa rikkomusta koskevaan EU-säännökseen.

Sallitulla poikkeamalla tarkoitetaan merellä kalastuspäiväkirjaan kirjattujen saalisarvioiden ja saalista purettaessa punnittujen tai tarkastettujen saalismäärien välistä eroa, joka on hyväksyttävissä unionin säädösten perusteella. Kansallisen lainsäädännön rakenteesta johtuen kaikki vakavat rikkomukset on nykyisessä laissa koottu yhteen pykälään ja on tarkoituksenmukaista lisätä pykälään viittaus uutta vakavaa rikkomusta koskevaan EU-säännökseen. Viittauksella taataan, että Suomi noudattaa valvonta-asetusta 10.7.2024-10.1.2026. Sallittua poikkeamaa ja sen noudattamatta jättämisestä koskevat säännökset ovat suoraan sovellettavaa oikeutta 10.7.2024 alkaen. Lisäyksellä helpotetaan lain soveltajan työtä ja tehdään selkeämmäksi toimijoille heitä koskevien rangaistussäännösten hahmottaminen.

- Hallinnollinen maksu (rikkomusmaksu tai seuraamusmaksu) tulee määrätä jokaisesta rikkomuksesta ja vakavasta rikkomuksesta erikseen

Komission auditoidessa jäsenmaiden seuraamusjärjestelmiä huomattiin, että Suomen seuraamusjärjestelmästä saatavilla tiedoilla ei pystytä seuraamaan yksittäisiä rikkomuksia tai vakavia rikkomuksia epäillyn säännösten vastaisen teon havaitsemisesta hallinnollisen seuraamuksen määräämiseen ja maksun perintään asti. Nykytilanteessa Ruokavirasto käsittelee usein useampia eri aikoina tehtyjä rikkomuksia yhdessä ja antaa niistä yhteisen hallinnollisen maksun. Käytäntö ei täytä EU-vaatimuksia. Komissio on kiinnittänyt asiaan huomiota.

Rikkomuksia ja vakavia rikkomuksia koskevia pykäläiä tarkennetaan niin, että todetaan, että hallinnollisen maksu määrätään erikseen jokaisesta teosta tai laiminlyönnistä. Tekojen ja laiminlyöntien teonkuvaukset ja rangaistusasteikot selviävät jo olemassa olevista pykälistä. Niitä ei muuteta tässä yhteydessä. EU:n muutosasetukseen sisältyy myös vakavista rikkomuksista määrättäviä seuraamuksia koskevia muutossäännöksiä, mutta niiden soveltaminen alkaa vasta 10.1.2026. Selvennyksen katsotaan lisäävän toimijoiden tasa-arvoisuutta, koska jokaisesta yksittäisestä teosta tulee määrätä aina rangaistus, eikä tekoja enää sattumanvaraisesti niputeta yhteen. Kun jokaisesta yksittäisestä teosta annetaan erikseen rangaistus, voidaan olettaa, että hallinnollisia seuraamuksia koskevat tekokohtaiset perustelut tehdään tarkemmin ja toimijoiden oikeusturva paranee.

- Kansalliseen lakiin on tarpeen lisätä EU-lainsäädäntöä koskeviin määritelmiin myös uusi kalastuksenvalvonnan muutosasetus, koska siihen viitataan lakitekstissä.
- Muutosasetuksella lisättiin kalastuksenseurantakeskuksen tehtäviä koskeva uusi artikla neuvoston valvonta-asetukseen ja kansallisessa lainsäädännössä on muutettava viittaus koskemaan oikeaa artiklaa. Kalastuksenseurantakeskuksen tehtäviä on hoitanut Rajavartiolaitos Turun toimipisteessään vuodesta 2014 asti.